

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Hely: SIMONFFY-ház a város-házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmentelen levelek csak ismertetésekként fogadottnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 10 ft — kr
Félévre 5 ft —
Negyedévre 2 ft 50
Egy hóra 1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábpetitör egyezri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 50 kr
Nyiltér 4 hasábpetitörért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Kedd, aug. 26.

166. szám

Kinek kell a háború?

II.

Először is, a harcztér a vérműködésről, lépésről-lépésre és majdnem észrevétel nélkül, de a békés haladás versenyterére vitetik át, s a fegyverekre bízott megoldás módjait háttérbe szorítva, a küzdelmet a katonaság kezéből a polgárság, a vezényletet a hadvezérek kezéből a tudomány emberei veszik át, a mely küzdelem annyira kiszorítja régi kerékgyűrásából a háborút, hogy szükségessége, mindinkább kérdés tárgyává leendő, s a fegyverek csörgésének játéka a fejedelmek kedvtöltésének számára lesz fenntartva: Játsszátok ne ártsatok, örökjete de ne kötekedjete, mert kötekedésekre szükségünk nincs.

Hódítani ma már Európa műveltebb nemzetei nem akarnak. A munka zakatol mindenütt, a társadalom méhkasának zsongásából a szorgalom és törekvés hangja zummog; a dologtalanság álmodozásai és az unalom tervezetesei már-már eltűnnek; a nemzetek mulattatására a háború mint szükségesség, nincs többé, s mint a gyarapodás és boldogulás eszköze ki van küszöbölve. Holott ez előtt a legtöbb nemzet a hódításból akart gyarapodni, dologtalanságban és az unalom biztatása alatt mindig készen volt a háborúra. A fejedelmeknek, ha háboruszkodni akartak, egy szavukba került, vagy legalább is azon ellenszenvnek, mely ma utjokat állja, egy tized részével se találkoztak. Aztán elháboruszkodhattak évekig a nélkül, hogy trónrázkódást éretek volna, míg ma, egy szerencsétlen háború esélye Európa legerősebb trónjára nézve is beláthatatlan. Szóval a háború chance-jai a régiekhez képest hasonlíthatatlanul alábbszálltak, s a fejedelmi összejövetelek célja aligha a háború körül, sőt nagyon valószínűen a kül- és belbéké fenntartása s a társadalmi betegségek avagy bajok megbeszélése körül forog.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Nyári reggel.

A kedves nyár felöltözt már smaragdolt öltönyét,
S játszi, gyöngélt, aranyosugár
Hínti szerie melegt.

Mély nyugalom, tündér álom
Karjaiba szenderegve,
Reménykedve, álmodozva
Ándalgok a zöld ligethe.

Reményszínű, puha szőnyeg
Elynyi léptem zaját,
S nem hallok mást, mint az erdő
Dalosának vig szavát.

A tündökölő harmat cseppek,
Mit a hajnal hordott össze,
Napengártól megtörtöten
Gyémánt fényt vetnek szememre.

Igen! Csak itt vagyok boldog
Elvezve az illatot,
Mit száz, meg száz kedves virág
Hínt el, mint gyógybalsamot.

LAKY IMRE.

A KI UR A MAGA HÁZÁNÁL.

— ELBESZÉLÉS. —

Írta: VÉRTESI ARNOLD.

(Folytatás.)

Lajos ámulva tekintett a szép gazdag asszonyra.

— Az isten áldja meg, rakja el hamar, valaki bejöhet, sürgeti a nő remegve.

De hisz istenem! én azt hittem, hogy jólétben dusszagdagságban él, — csodálkozik az ifjú.

— Ne kérdezősködjék, meujen, majd holnap . . . — suttogja a szegény asszony lázasan.

Hiszen kérem, kultur befektetésekben ezer és ezer milliója fekszik most az államoknak. Ezen óriási tőkék kamatoztatása, az állam és nemzetgazdaság fejlesztése a főfeladata minden hatalomnak. Az állami kiadások terhének fedezésére eszközökről kell gondolkozni; az adók fizetését az adózókra nézve lehetőségessé kell tenni, szóval az állam fenntartásának és haladásának főrugója ma már nem a háború, hanem az adózó polgár jóléte, hogy az államnak minél többet szolgálhasson, s a haladó világ igényeihez képest a haladás emelésére minél többet járulhasson. Mert ha azt nem teszi ha a civilizáció mai küzdelmének homokján hátra marad, ha terményeivel és produktumaival a haladó nemzetek közös színvonaláról lesüllyed, hát nagyobb háború nem kell annak. Mondhatjuk, hogy a gyárok kalapácsa, a szövészek fonala, a cipészek bratvája és a szabók tűje közelebb jár most a nemzetek szívéhez a katonaság Werdli és Kropacsek-féle fegyvereinél, mert a legkisebb zűbhadás, és ama kalapácsok, fonalak, dratvák és tűk oly sebességgel megölnek, mint a mily sebességgel megölik a méhek magok közt a herét, és a mily biztos halálát a legújabb találmányu gyilkos fegyverektől sem várhatni.

Hát ez mai napság a háború, olyan háború melybe fegyveres kézzel avatkozni a leghatalmasabb államra nézve sem tanácsos, mert ez megállítja a gyárakat és szövészeket, megbénítja az elvonja a munkától a munkás kezét, beállítja a haladást és összekaszálja mindazon vezér szálakat, melyek a nemzeti test különböző részekéit egybekötve a fő mozgató erő sodronyához illesztik. S amely hatalom saját államában ily bajokat idéz elő, az a nihilizmus és szocializmus sárkány fejének tenyésztésére, s bel úgy küzbiztonságának alá ásásán munkálkodik.

Ezek, és a még itt el nem sorolt ható ezernyi okok azok, melyek a háború

kitörését Európában valószínűtlenné teszik, s Európa nemzeteit hosszú békével kecsgetetik. Fordulhatnak elő váratlan és beláthatatlan esetek melyek megváltoztathatják a helyzetet, de azok, minden emberi kombináción kívül álló esetek lehetnek, mert amennyire ma az emberi szem beláthat ily eshetőséget nem képes felfedezni sem k e l e t e n, sem nyugoton. Egyiptom és China aligha arra való. A mi keleti akción is megtörténhetik valamikor, de e szerint arra sincsen kilátás. Diplomáciai háború lehet, henczégés is lehet, fenyegetés is lehet: de hogy valaki az első ágyut hamarosan ki merje sütni? a legvalószínűtlenebb kombinációk egyike.

A francia-kinai háború.

Mult szombat délután 2 óraker kezdte meg Corbet francia tengeragy a Fulzen arzenál lövetését és este 8 óraker már a nevezetes épület romhalmaz volt.

Távirataink ez óriási horderejű dolognak ezen néhány szóban adtak kifejezést. És a ki nem tudja, hogy ez az arzenál mi volt Chinára, sőt mi volt az egész világra nézve, annak nem is tűnik fel ez az esemény.

Mindenesetre érdekes lesz megvilágítani a dolog ezen oldalát is, és akkor látni fogjuk, hogy ha igazuk volt azon tudósítónak, kik azt mondták, hogy China azonnal hajlandó lesz egyezkedni, mihely a Franciaák által valami nevezetesebb katonai eredményt értek el, — hát akkor ezen nevezetes eredményt a franciaik már elérték, nem csak azért mert egy nagy épület halomná löttek, hanem azért mert ezen épületben a kinai civilizáció gyújtópontját semmisítették meg.

Ezen arzenál megalapításának eszméje bár kinai agyban fogant meg, de annak kivétele határozottan egy francia tengerész tisztnak Giquelnek köszönhető; már maga az alapítás módzata, nagy előrelátást és rendkívüli akaraterőt árul el.

Giquel, midőn Kinába érkezett, ott megtanulta a mandarinok nyelvét s meghonosodott közöttük. Kinai szolgálatba lépett, s 1862, 1863, s 1864-ben részt vett a taupingi forradalom elleni harcban, mely alkalommal francia-kinai csapatot alakított

és vezényelt. Ez uton szerze meg magának a kinai legfőbb személyiségek lizalmát, mely annyira emelkedett, hogy 1867-ben reá bízta a nevezett arzenál alapítását és igazgatását.

Az arzenál tehát tulajdonképen francia mű volt. Az egész igazgatás francia kézben volt, a tanárok többnyire francziák. Az al-sőbb személyzet s a nagy munkáskolónia azonban mind kinai volt, s európaiak és kínaiak között, mint volt alkalmunk megjegyezni, a legpéldásabb egyetértés uralkodott.

Az arzenál ünnepélyesen 1867-ben avaták fel. Az arzenál bizonyos kivételes helyet foglalt el. Ott nem gyártottak sem löport, sem fegyvert, sem ágyut. Az arzenálnak az volt a tulajdonképeni rendeltetése, hogy ott a hadi tengerészeti érdekei ápolttassanak, tehát egyrészt hadihajókat építettek ott, másrészt haditengerészeti iskola állott ott fenn, európai tanárok vezérlete alatt. Ezenkívül általában szépitészeti s mérnöki tanfolyamok léteztek az ottani iskolákban és sok kinai már is itt szerzte mérnöki kiképez-tetését.

1867. elején tulajdonképen csak az elő-készítő munkálatok történtek; nem volt semmi sem készen, mint a személyzet lakása s a raktrák Giquel ez évben Franciaországba utazott, itt szerzte össze a személyzetet, az anyagot s a tulajdonképeni munkálatok 1867. októberben vették kezdetüket. Először is csak egy kis kovasműhely állott fenn s ez képezte a leendő arzenál alapját. A kínaiak türelmetlenek voltak, látni akarták a munka eredményeit.

A francia mérnökök tehát faműhelyeket építettek, ezekben helyezték el a Franciaországból érkezett gépeket. Az arzenál néhány év alatt nagy előhaladást tett, igen szépen fejlődött s megvalósította a hozzákötött reményeket. Az arzenál, mint a elbeszéltek ből kitétszik, teljesen francia alkotás volt s most a francia bombák tették azt tönkre.

Hát mi ugy vélekedünk, hogy ha a franciaiknak kedves dolog az, hogy Chinában az európai civilizáció mielőbb terjedjen el, s őrje el onnan az ott uralgó balga előítéletet, akkor ezen egyetlen intézetét Chinának nem kellett volna tönkre tenni.

No de a háború nagy ur — azt mondják — de hát már mi még is olyan forma hasznát látjuk ezen bombázatásnak, mint mikor H e n c z i azzal állott bosszut az osztrómló seregen, hogy — össze lövette Pestet

— Ne légy olyan gyámoltalan!
De a fiatal ember csak szánakozólag mosolygott ezekre a biztatásokra:

— A madonnának nem szoktak udvarolni, azt csak porig omló áhítattal imádják.

Nem fenszóval mondta, csak magában. De ha fenszóval mondta volna, akkor sem értették volna meg az irodában. A kurta két krajezáros füstje mellett, a keresetlevelek és replikák másolása közt nem igen vez ideális szárnyalást a gondolat s a Bukovay kis kocsmája sem igen ápolja esténként a sentimentális érzékenységet.

A tuskés disznó irnokai meg nem foghatják, mi lelte Lajost.

— Azt a kis lányt kerülgeti oda lent az udvarban, — világosítja föl végre az egyik a többi czimborát.

— Azt a sovány kis egeret? — becsmérelí egy hetvenkedő kamasz. — A pipaszáram vastagabb, mint a karja.

— No a pofácskája nem volna épen csunya, — jegyzi meg a harmadik, — de csupa esont, bőr az egész.

— Szép nagy fekete szemei vannak, — vág közbe a negyedik.

Abban megegyeznek, hogy gyönyörű szemei vannak s addig kissé karjai, vállalai is meggömbölyödhetnek, míg felteszi a menyasszonyi koszorút, mert az nem egyhamar lesz.

— Hát komoly dolog? — riad föl az egész iroda.

— Persze hogy komoly, — válaszol a ki először feltalálta ezt az egész hirt. Az özvegy asszony lent szentül hiszi, a kis lány is hiszi, még Lajos maga is hiszi.

— Sok víz lefoly addig a Dunán, — szól nagybölesen az irodavezető.

Ó már tapasztalt férfi, ismeri az efféle dolgokat, neki is voltak ábrándjai, ő is futkosott fiatal lányok után, álmodozott egy

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

A XII. nemzetközi gabona és magvasár Bécsben.

A XII. nemzetközi gabona és magvasár tegnap d. e. Naschauer elnök nyitotta meg rövid beszéddel.

Az elnök beszéde után Hart miniszteri tanácsos az összegyűlt kereskedőket a kereskedelmi miniszter nevében üdvözli és kijelenti, hogy a kormány a gabona vásárok egyezkedéseit támogatja részvétellel és élénk érdeklődéssel kíséri. Erre Staudel helyettes polgármester a vendégeket Bécs város nevében üdvözölte.

A látogatók száma 4000-re tehető, de ezek között alig van 300 külföldi, a többiek nagyrészt kereskedők és termelők Ausztriából és Magyarországból.

A megnyitási ünnepélyességek után Leinkauf Mór, a terményforgalmazó titkára olvasta, föl az egyes államok termésére vonatkozó jelentéseket, a melyeket egész terjedelmükben alább közlünk.

Az üzlet nyomott hangulatban nyílt meg, mivel az alacsonyabb kínálat dacára nem nyilvánult vételkedv.

Buzában a kereslet nem volt forgalom, árpából alig 200 kocsirakomány kelt el. Arank a következők: elsőrendű buza 9.00 — 9.50 frt. középminőségű 8.30 — 8.70 frt. Elsőrendű árpa 9.15 — 10.00 frton kelt.

Határvidéke: buza árszre 7.80 frton tavaszra 8.22 frton kelt.

A fölölvasott aratási jelentések a következők hangzanak.

A jelentésből közöljük az Ausztria Magyarország termésére vonatkozó részét mely így hangzik:

A bécsi gabona és lisztforgalmazó által Ausztria Magyarország ideai termésére vonatkozó fölvételek eredménye a következő:

Buza a magyar korona országában ha csak a hektáronkénti egységi eredményeket vesszük tekintetbe, a középnek csak kevéssel jobb termést adott, mert ha 1.231.693 hektáron jobb is a termés eredménye az átlagosnál, ezzel szemben 603.351 hektár terület áll, a melyek a két akkora terület többletét paralizálják, mivel a kedvezőtlen termésű Bácskában, Pest, Somogy Veszprém megyében az eredmény 5-8 hektoliter átlagterméssel, a közép alatt maradt, míg a többlet a kedvező termésű vidéken hektáronként 2-3 hektoliter.

Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy az 1881. év óta nem csak a bevetett terület nagyobbodott ismét, hanem 1883-ban egyes megyékben mint Borsodban, Biharban Jász-Nagy-Kun-Szolnokban Szathmárban 10-20,000 kal nagyobb területet vetettek be búzával, úgy az összeredmény még nagyobb mint a számszerű, ezen körülmény tekintetbe vételével bizalmi férfiak Magyarországra buza termését 1 millió hektoliterrel többre becsülik az átlagosnál. Ausztriában is csak kevéssel szolgáltatott többlet a buza középtermésénél, mivel Felső-Ausztria, Stíria, Karinthia, Szilészia és Nyugati Galícia kevesbete. A többlet e szerint alig fél millió hektoliter, úgy hogy az egész monarchiában 1 1/2 millió hektoliter az átlagon felül. Az áru minősége igen különböző, Ausztriában a jobb minőségek a tulnyomók, Magyarországon a csekélyebbek.

Rozsból Magyarországon valamivel az átlagon alól maradt az eredmény, bár Erdély egy része, a tótság és a déli vasut vidéke nagyobb eredményeket adtak, ezzel

kedves kis feleségről, míg csak lassacskán meg nem öszült, meg nem kopaszodott a sok áldomozásban.

— Ha eszem lett volna, — oktatja most a fiataiságot, — elvettem volna valami vén asszonyt, a kinek egy kis pénze van. Tüskéy Ferencz tekintetes ur is úgy tett. Mikor aztán a vén asszony meghalt s a pénzen föl-szedte magát az ügyvéd ur, akkor kapott második feleséget, fiatal is, szép is. Kellésem lehet magának az itthon s parádézhat szép nejjével a házon kívül.

Az iroda fiataisága markába nevet. A tüskés disznó zsémbelése kihallatszik belülről. A szép ifjú asszony szeliden, engesztelően felel, a mire az ügyvéd ur még haragosabb lesz.

(Folyt. köv.)

Nagy-Bánya és vidéke.

— Arany-Bánya. Ezeket pörköltse. Rózsaly. —

Irta: Tóth Béla.

Hazánk ásvány gazdag vidékei között kétségkívül elsőrendű helyet foglal el Nagy-Bánya és vidéke. A város közvetlenül az úgy nevezett „kereszt-hegy” alatt terül el, északkeletről a kárpát hegylánczolat, délről és nyugatról termékeny róna által körülvéve. Csak a messze távolról kéklének az erdélyi hegyek, amint körülveszik az egész déli vidéket.

Mint a történet írók műveiben olvassuk a hajdankor népei roppant mennyiségű fémet gyűjtöttek. Az aranyat, ezüstöt nemes fémeknek nevezték, nemesak, mert fölülmúlták színre nézve a többi fémetek, hanem, mert a lég oxydatiójának leginkább ellenállanak.

A középkorban Magyarország és Erdély voltak az arany és ezüstforrásai, ma Oroszországban kívül csak Magyarország bír jelentőséggel Európában, az arany termelésben.

azonban más vidékek, mint Bihar, Pest, Mosony és Zemplén megyék kevesbete áll szemben. Rozsban Ausztriában is a közép alatt a termés, a mit a Cseh, Morva, Alsó-Ausztria, Karinthia és Styriában mutatkozó hiány idéz elő. Az egész monarchiának 3/4 millió hektoliterre rugó hiányát valamennyire paralizálja az áru minőség fölülmúlja a várakozásokat.

Árpa Magyarországon bizalmi férfiak jelentései szerint valamivel jobb termést adott a középnek. Többlet van a Pesten felüli megyékben, a déli vasut vidéke egy nagy részén és Erdélyben, hiány pedig a Pesten alóli megyékben. Mivel ezen vidékek főleg takarmány árpát termelnek, az előbbieknél pedig sörárpát, így a minőségileg alsóbbrendű áruban mutatkozik kevesbete, míg sörárpában az átlagon felüli a termés. Ausztriában az árpa színén csak kevéssel jobb termést adott az átlagosnál, körülbelül 1/2-3/4 millió hektoliterrel. Az egész monarchia többlete tádosítóink jelentései szerint takarmány és sörárpában együtt egy millió hektoliter az átlagon fölül. A minőség mindkét országban kevéssé kielégítő, mivel a szem hosszu és a színe tulnyomóan sárgás.

Zab mindkét országban kitünő termést adott; tudósítók szerint a többlet Ausztriában 2 millió hektoliter, Magyarországon több mint 1 millió hektoliter az átlagon fölül, úgy hogy az egész monarchia többlete 3 millió hektoliter. Ezen termény minősége általában igen kielégítő.

Tengerre nézve Magyarországon közepeszerűek a kilátások, Ausztriában azonban kevéssé jók, a burgonya mindkét országban sok panaszra szolgáltatott okot és a kilátások nem nagyon kedvezők. A hüvelyesek közül lencsében a nagyobb bevetett terület következtében gazdag, borsóban közép és babban gyenge közép a termés.

Normalis fogyasztási viszonyok föltételezése mellett a monarchia exportképességét: búzában, illetőleg az abból készített 3 millió métermázsára, árpában, illetőleg az abból készített malátában 4 millió métermázsára, zabban két millió métermázsára becsülik.

Rozsból nincsen a kivételre fölöslegünk. Százalékokban kifejezve Magyarországon ideai termés 1873-1882. évek átlagához, Ausztriáé 1870-1883. átlagához képest, az átlagot 100-ra téve, a következők:

Magyarország:	
buza	104
rozs	98
árpa	103
zab	106
Ausztria:	
buza	104
rozs	99
árpa	104
zab	107

Azoknak, akiknek szólni

Debreczen aug. 26.

Történet pedig a dolog ilyen ténképen: A tisztántuli egyet. ev. ref.

Nagyon örülünk rajta, hogy a kérdéshezidegen s kevésbé érdekelte egyén is hozzá szól, mert ha pusztán csak mi emeltük volna fel szavunkat, kenyérgyűgyűségnek mondhatott volna.

A régmúlt századokban kevés volt az arany és ezüst, mit a természet önkényű adott, a chemia primitív művelői mesterségesen akarták előállítani. — Némelyek hittek ennek lehetőségében, mások az együgyű népet ámtították; a fejedelmek tárt karokkal fogadták az ilyen kalandorokat, kiknek rendszeren szomorú sorsa lett, ha az arany csinálás mesteriségével nem boldogultak.

Leopold osztrák magyar uralkodó theologiai és methaphisikai vitákkal foglalkozott s ezzel csak akkor hagyott fel, ha laboratoriumba men, hol az arany csinálás mesteriségét üzte.

Napjainkban felhagytak az arany csinálás örült mesteriségével, de kétszeres buzgalommal furják és teszik tönkre a hegyeket. Az arany uralkodik mindenütt, kedvükért pusztítják az erdőt, s a csörgedező patatok a bányászok rabszolgái lesznek, de legnagyobb rabszolgája maga az ember, kiknek legnagyobb része a kincskeresésnek él.

Amint Nagy-Bánya városán kívül megyünk az ugnevezett kereszt-hegy alatt van, a Magyar kir. kincstár egyik aranybányája. Kősziklába vájt uton megyünk a bányába, melyben minden talpalatnyi tért megfeszített erő és életveszélylyel vájt az emberi kéz. A szük uton koromsötétség vesz körül, s vezetőnk lámpája nagyot lobban, mikor egy erős légáramban a lámpa olaj szézenye világitó lánggal elég.

Ott, hol a hegyesucs végződik, körülbelül 150 öl magasságból, függőleges nyíláson tör be a szabad lég, föl frissíteni kissé a nedves fülledt levegőt.

Mintegy negyed órai ut után érünk el a gépekhez, melyek 50-60 lóerővel szivattyúzzák éjjel nappal a vizet ki, a tulajdonképeni tárnákból.

Megfeszített erővel folyik a munka itt. A sziklában hosszu üreg vájt a bányász furójával, belé helyezi a dinamit töltényt s

egyházkerület pályázatot hirdetett tankönyvek elkészítésére, a pályázat szerint több oldalról a tanároktól a munkák be is érkeztek, és azok közül egynehány iskolai könyvvil és bíráló bizottság által el is fogadtatott és annak kinyomatása elhatározatott.

Mielőtt azonban sajtó alákerültek volna a nyomtatásra és kötésre pályázat hirdettetett, melynek megbeszélésére a bizottság által, egyik helybeli nyomdánk művezetője is bevonatott, számítás és tanácsadás végett melynek nyomán a pályázat fogalmaztatott, és a lapokban és felhívásokban, úgy a helybeli, mint a vidéki nyomdászoknak megküldetett (Persze ez csak pictus masculus volt.) Ennek nyomán siettek is a helybeli nyomdászok, ki a hogy, saját beltása és kiszámítása szerint ajánlataikat beadni, várva a történeteket.

És mi történt? A nélkül, hogy többlet hozzájuk szóltak volna, egyszer csak a lapokból olvastuk, hogy az összes vállalat egy pesti cég kezébe került! Tehát oly intézet kezébe, mely soha életében, sem szellemileg, sem anyagilag Debreczennek tanintézetén nem segített; soha semmiféle jótékonyt nem gyakorolt Debreczen úgy a fő, mint alsóbb iskolai intézetei irányában, soha semmi féle néven nevezendő adakozások sorában neve elő nem fordul; addig mi debreczeni lakosok soha semmi féle adakozásokból, úgy a fő, mint alsóbb iskolák számára viszsza nem retentünk, de adakoztunk mindig tehetségünk szerint, bármily vallásuk vagyunk is; mindig szívből nyultunk és adtunk, a mikor templomra kértek, mikor erre kértek, mikor arra kértek, mikor a deákok kámzálni jártak, mindig adtunk és szívesen adtunk! És ime, az egyházkerület illetve a nevezett bizottság nem adott semmit, hanem egész idegen ember szedi a gyümölcsöt, és markába nevetve, elviszi a debreczeni nyomdától azon csekély hasznót is, a mit talán ezen vállalat nyújtott volna! Uraim! ennek erkölcsi szempontból sem szabad történni, mert birnak a debreczeni nyomdászok annyi erővel és áldozatkészséggel, hogy ily vállalatnak is megtudnak felelni.

Addig, míg az egyik intézet, melynek a városgazdája, századokon át jótékonyan osztotta, ugy az egyházkerület, elkélszi, valamint a népnevelés számára ingyen és jutányosan nyomdáinak termékeit, pénzeséglyt adott a város, és ezt teszi minden évben; az alatt az ily vállalatot, mely öt talán jogosan illette volna, annyi áldozat után, a bizottság más idegen kezébe juttatja. Tehát nem morális kötelessége lett volna-e semmiféle ilyen vállalatot azon Debreczen falain kívül, ki nem ereszteti? Tehát nem kötelessége az illetőknek saját városukat pártolni, igyekezni nagygyá, virágzóvá tenni? A mely csakis úgy lehet, ha itt helyben pártoljuk és gyámolítjuk az ipart, a kereskedelmet, ne gravitáljunk a főváros felé, van ott elég; hát nem

fölrobbantja, kiteszi életét, hogy a hegyes szakadék rá omoljon, csakhogy néhány méternivel előre törjön, hogy mindennapi kenyérét megkeresse.

Le a tárnába gépek segélyével jutunk s néhány pillanat alatt lent vagyunk a 100-150 ölnyi mélységbe.

Itt látszik az emberi munka nagyszerűsége, a mint feltűnik a kivájt üreg nagysága. Jobbra, balra vezet a sötét folyosó, a mint találmára ment a bányász a kincs után. Felébe hagyott folyosók tátognak élénk, néhány munkás tompa ütése hangzik messziről, piszkos vas rozsdás víz csepeg a mennyezeten, a mint keresztül tör az óriási boltzaton.

Az egész hegyet furják már századok óta, s megtart valószínűleg még századokig. A kincset szomjazó ember folyton előre tör s a parányi arany a kemény kősziklában, a jövő századok előlege

A bányából kikerülő ércet keskeny vágányu vasuton szállítják fel, a gazdagabb tartalmu ércet finom porrá török, foncsorítják s a nyert tiszta aranyat a magyar királyi beváltó hivatalnál becsü utján beváltják.

Hazánkban az aranytermelés 1863. év óta alábbszált. Sulyban és értékben bányászatunknak egy évtized alatt ez volt az eredménye:

Év.	Bécsi font.	Érték.
1863.	2996.0.	2.0 millió frt.
1866.	3229.0.	2.1 " "
1867.	3654.0.	2.4 " "
1868.	3321.4.	2.2 " "
1869.	3114.7.	2.1 " "
1870.	2964.5.	2.0 " "
1871.	2784.3.	1.8 " "
1873.	2868.3.	1.9 " "
1873.	2466.8.	1.7 " "

Az egész világon az 1849-ik évtől 1875 bezártáig előállított arany körülbelül 7000 millió frt értékű. Világérszek szerint akkép

elég-e az, hogy maga a kormány, hibásan bár, monopolisál az által, hogy az összes magyarországi ipart a főváros felé koncentrálja, és nem osztja fel a vidéki iparosok között, kik szintugy adófizetők; és üzletük ez által tönkre megyen, honnan győzzék magukat fenntartani és adót fizetni ilyenek után.

Hát a helybeli polgárok, lakosok, papbérfizetők és más adakozók mit szóljanak ahhoz, ha elvonatik tőlük a kereset forrása, és oly forrás, melynek extra muros debreczeni, nem szabad, nem méltányos kimeni. Ha az egyik nyomdával nem akartak egyezkedni, méltányos lett volna mind a hárommal fogódnani és köztük elosztani a vállalatot elfogadható feltételek mellett, hadd juttott volna mindeniknek belőle**) ezt hozta volna a méltányosság, ehhez van joga az idevaló nyomdászoknak, — ha mindjárt pár forinttal feljebb lett volna is számítva a munka; az egyházkerületnek nyereszkeskedni nem lehet.**) Biz úgy tisztelt Uraim! ez nem jól volt cselekedve, és méltán eszünkbe juttatja néhai jeles és feledhetetlen nem rég elhunyt papunk és szónokunk szavait; mikor a jég elverte szőlőjét, felkiáltott: Uram Istenem! ilyet a gyermek sem cselekedett volna! — Ilyeténképen mi is feljajdulunk debreczeni nyomdászok és méltán kérünk orvoslást ez ügyben, ha még nem késő, a főtiszt. egyházkerület vegye kezébe az ügyet és vizsgálja meg itt érdekek nem szabad működni, nem semmiféle atyafiságnak. Mert Uraim! kik ezt végeztek, olvassák meg e néhány sort, szálljanak magukba, tegyék szívükre kezüket és át fogják látni, hogy e cikkirójának tökéletes igaza van.

Az egészben csak az a kár, hogy komédiát játszottunk, a pályázat csak formalitás végett lett kihirdetve, vakulj magyar; a vállalat pedig már rég oda volt itélve az illető indigénának. Hej Uraim, ily komoly dologgal nem jó komédiát játszani! Ezt tartotuk szükségesnek nyitani, a sajtó utján elmondani, olvassa mindenki a hitsorsosok közt, és tudjuk, meg vagyunk győződve, egy s-m fogja ezem visszasz eljárás helyeselni. Hej! Uraim! Uraim! — Ez nem jól volt cselekedve. Dixi.

Debreczen, 1884, augusztus 24.

Erzsébetváros.

A cholera Olaszországban.

Mint távirataink is jelenték, a cholera Olaszországban már annyira előrehaladt, hogy Turinban is több choleraeset merült föl. Erre vonatkozólag Rómában a 18. aug. 18-iki kelettel a következőket írják:

Az olasz kormány szigorú intézkedéseivel szemben a vesztég- és határozat illetőleg,

*) A „Hornvánszky” nyomda képviselője tudunkkal napokig folytatott itt szóbeli tárgyalásokat. **) Különben pedig nem is oloszok, mert 1000-2000 példányoknál egy helybeli nyomda oloszoktól adott fel s a Hornvánszky csak a 10,000 példányoknál oloszok, nem számítva, hogy még a csomagolási és fuvarberek szintén nem kis összeget fognak kitenni.

oszlott szét, hogy évenként átlagosan szolgáltatott:

Európa	4 millió forint aranyat.
Ázsia	30 " " "
Ausztrália	100 " " "
Amerika	150 " " "

Künt a városon kívül vannak elhelyezve a zuzdák és pörköltök. Óriási robbajjal működnek a gépek amint a szikla keménységű ércet porítják. A kén, vas, ólom tartalmu ásványokat roppant keménységben pörköltök, s a forró olmot a földbe vájt formába eresztik. Az olmot, mely kis mennyiségű ezüstöt tartalmaz, többszörös tisztításnak vetik alá; roppant üstökben olvad az érc, melynek felületé szürke vöröses fényt játszik a felületén lebegő nemes fémekből.

Hogy a szerves anyagoktól megtisztítsák, vasrudakkal bükkfa darabot szoritának belé, dühösen forni kezd, s a fa néhány pillanat alatt szén darabok alakjában uszkál a felszínen.

A kén tartalmu ásványokat különben előbb halmokba rakják, s künt a szabadba pörköltök. A keletkező kénessavtól nehéz lesz a levegő, s az ember alig hiszi, hogy át vergődjék a folyót levegőn.

Angliában a kénsvagyarak környéken tönkre tette az egész növényzetet a keletkező gáz, itt az egész vidék üde és zöld, pedig a nehéz gőz a hegyek fölött csak lóhán oszlik el.

Az ólom csekély aránál fogva alig lenne bányászható, ha csekély ezüstöt nem tartalmazna, 1% ezüst már jelentékeny. Azonkívül állandó kísérője az Antimon, Arzen és réz, természetesen mint kénegek.

(Vége köv.)

*) Freesky. Találm. könyv. 2-ik köt. 169. l.

mely tudónak bi előadása betegség érdemel. segítségben vála cholera tolni. M gály ha elő és s gályt eg meyl ha tömeget Pacini o letét, az ben ism lát, kell Theoret szerint Szükség zart vo nem enge litását jes fert Te képpen lontól akadály zát, ez zájába nemesak de egy kik a h zetlenül jeszik gek állt Aricio duct kö ledést genere meszete litott e hetetlet E resztül ményre tathatj s későt utóbbi tartotta pou for coval e katonas magukk hamar lesgzig szabad szett e ragályt közgyű gyűlés napja az 188 k a d hó 8 e v 6- tartati nyok tandó intéze 5. évet b nélkül. a kik beirata led-ut nek. A dékek déki n kozzet kezdő szükse az eg külön léféve alkalm reform az ill nek. A iskolá tudna nusite osztá dja 6 les is himlő alkalm mely vettér kolába tanult és, h (fehért fokoza javára gyümö tét, V véka vák n rály d

ormány, hibásan
gy az összes ma-
felé koncentrálja,
iparosok között,
és üzletük ez ál-
győzzék magukat
ilyenek után.
ok, lakosok, pap-
mit szóljanak ah-
kereset forrása, és
muros debreczeni,
kimenni. Ha az
rtak egyezkedni,
a hárommal fo-
a vállalatot elfo-
hadd jutott volna
ozta volna a mélt-
az idevaló nyom-
pár forinttal fel-
munka; az egy
nem lehet.***)
nem jól volt ese-
be juttatja néhai
g elhunyt papunk
or a jég elverte
Istenem! Ilyet a
lna! — Ilyetén-
prezeni nyomdác-
slást ez ügyben,
t. egyházkerület
vizsgálja meg
iküdni, nem sem-
raim! kik ezt vé-
ány sort, szállja-
re kezüket és át
rójának tökéletes

mely tudvalevőleg teljesen haszonnélkül va-
lónak bizonyult, Tomaso Crudele tanár
előadás, a ki különben tekintély a ragály-
betegségek gyógyítás terén, kiváló figyelmet
érdemel. Crudele a római egyetemen az egé-
ségügytan tanára, olasz képviselő, s Ara-
ban választói előtt érkezett arról, hogy a
cholera elterjedését mi módon lehet meggá-
tolni. Megelőzőleg fömlíté, hogy már a ra-
gály hazájában is arra gondoltak, hogy azt
élő és szaporodni képes szerves test terjeszti
el, s 1854-ben Pacini florenczi tanár a ra-
gályt egy olyan élődi gombának tulajdonítja,
mely hasonlít a bacillushoz, s amelyből nagy
tömeget találhatni a cholera váladékában.
Pacini oly időben hozta köz tudomásra elmé-
letét, amidőn kevésbé figyelték rá, s bár 1867-
ben ismételte annak nyilvánosságra hozata-
lát, kellő méltatásra még mindig nem talált.
Theoreticailag lehetetlennek látszik Crudele
szerint a betegség átterjedésének gátat vetni.
Szükségesnek látszik ugyanis, hogy vesztge-
zárt vonjanak s ragályos területről senkit át
ne engedjenek, minden rongy és bőr átszállí-
tását megakadályozzák, vagy csak azok tel-
jes fertőtlenítése után engedjék meg.

Tényleg azonban a dolgok egészen más-
képpen állanak. Ha a cholera elterjedt Tou-
lontól Marseilleig s olyan közel van a határ-
hoz, ki hihetné, hogy ebben a határzár meg-
akadályozhatná a tova terjedést. A csempé-
szet, ezer munkásnak az az óhaja, hogy ha-
zájába visszatérhessen és sok más a határzár
nemesak teljesen haszontalannak bizonyítja,
de egyenesen károsra teszi, mert egyesek,
a kik a határzárón keresztül törnek, ellenő-
rzetlenül viszik magukkal a betegséget és ter-
jesztik el. Csak is kedvező fekvésű közsé-
gek állíthatnak föl eredményesen határzár-
t, mint 1832-ben Szicília néhány kis városa,
Ariceo, Albano közelében. E községet viad-
duct köti össze az Alpokkal. Akkor a köz-
leledést a folyton éber chatóság minden ide-
genre lehetetlenre tette, s gyakran puskalö-
vésekkel tartották távol a járókelőket. Ter-
mészetes, hogy ilyen erőszakos módon felál-
lított cordonokat ma mindenütt létesíteni le-
hetetlen.

Egészen más a tengeri határzár. Itt ke-
resztül lehet azt vinni, reménytel az ered-
ményre; de azt is minden pillanat kockázá-
tathatja sikerében. 1863-ban Alexandriában,
s később Anconában volt cholera; de ez
utóbbi helyről azt 1866. szeptember 16-ikán
tartották távol szigorú vesztgezárral. E nap-
pon forrongás tört ki. Ó a palermói syndo-
caval együtt a táviróba sietett Palermóból
katonaságot kérni a csapatok megjuttek,
de magukkal hozták a cholera is, mely csak-
hamar elterjedt az egész szigeten. „Ézért a
legszigorubb tengeri határzár mellett sem
szabad elbizakodni, mert egyetlen becsempé-
szett eset nagyon könnyen elterjesztheti a
ragályt az egész vidéken.“

Napi hírek.

— Városi közgyűlés. A legközelebbi
közgyűlés pénteken délelőtt lesz. Ezen köz-
gyűlésen fog a tisztviselői választás határ-
napja kitűzteni.

— A debreczeni ev. ref. főiskolában
az 1884/5 iskolai évre a hittani és jog-
akadémia a beiratkozás Szeptember
hó 8 első napján történik. A pót- és ja-
vitó vizsgálatok Szeptember hó első felében
tartandók, e végett a felszerelt folyamodvá-
nyok Szeptember hó 4-ig bezárólag, benyuj-
tandók az akadémiai igazgatósághoz.

— A depr. ref. egyház leánynevelő
intézetében az 1884-85. iskolai év szept-
5. veszi kezdetét. Felvétetik minden 6-ik élet
évet betöltött leánygyermek valláskülönbség
nélkül. Azon növendékek is újra iratnak be,
a kik a megelőző évben itt neveltek. A
beiratások a tanintézet helyiségében, Czeg-
led-utca, 2569. szám, az igazgatónál törté-
nek. A helybeli ev. reformált vallású növén-
dékek augusztus 30-31. más vallásu s vi-
déli növendékek szept 1-3 napjain jelent-
keznek. A tandíj egy iskolai évre az első,
kezdő osztályokban 30 frt. Ezen felül isk-
szükségletek címén 2 frt. A tandíj fizetendő
az egyházi adószedő hivatalnál, de fizethető
különösen idegenek által, az igazgatónál is
félvekenként mindenkor előlegesen, a beírás
alkalmával s február hó első felében. A nem
reform. vallású növendékek a vallásoktatásért
az illető hitoktatónak évenként 2 frtot fizet-
nek. Az oktatásban már részeseült növendék
iskolai bizonyítványa szerint, s ha ilyet nem
tudna előmutatni: a felvételi vizsgálaton ta-
nusított ismerete s képességének megfelelő
osztályba soroztatik. A felvételi vizsgálat
díja 6 frt. Az újon beírandó növendék köte-
les isk. bizonyítványát, keresztlevelet s a
himlő beoltásról kiadott igazolványt a beírás
alkalmával előmutatni. A varró osztályba,
mely a nevelőintézetnek kiegészítő része, fel-
vétetnek oly növendékek is, kik az elemi isk-
kolában női kézi-munkát egyáltalában nem
tanultak. A tanítás kiterjed a horgolás, kö-
tés, hálózás, csombókolás, hímzés, varrás,
(fehértanú s felső ruha) különféle fajaira s
fokozataira.

— Köszönetnyilvánítás. Az árvaház
javára küldtek: Nagy Lajosné urnő 1 kosár
gyümölcsöt, Mayer Ferencz ur 2 kosár kör-
tét, Vetter kisasszony 1 frtot, N. N. egy
véka lisztet; fogadják kegyességükért az ár-
vák nevében hálás köszönetem Kacsokovicsné.
— A király látogatása Aradon. Kir-
ály ő felsége e hó 29 én reggel kocsin megy

a hadgyakorlatok színhelyére. Temes megye
területére. A községek, melyeken átvonul,
nagyszerű tüntetésben készülnek ő felségét
részesíteni. Több hely paraszbandérium
szervezése folyik és a lövészegyletek nagy-
ban készülnek az ünnepi kivonulásra. Aradon
a csendőrség létszámát a király itt időzése
alkalmából 34 csendőrrel szaporították. A vá-
ros közevét sűrűn folytatják, még éjjel
is, fáklyafény mellett. Az idegenek részére
már elegendő számú alkalmas lakás jelente-
tt be. A király és kísérete számára huszon-
négy pompás paripa érkezett, melyek nagy
része az udvari fogatokhoz tartozik. A város-
háza közgyűlési termet, mely ebédül fog
szolgálni, kárpittal vonják be, az alatta levő
konyhahelyiségebe pedig gépezet fog leveze-
teti az ételek felszállítására. Király ő felsége fo-
gadtatására a város lakossága lázasan ké-
szül. A csinosítás és szépítés mindenütt fo-
lyik; a köépületek díszítése megkezdett;
a pályaudvarban rendkívüli fenydíszítések
készülnek az államvasutak részéről. A dísz-
sátor föllállításán és a pályaudvar meglepően
pompás kivilágításán serényen dolgoznak. Az
államvasutak valamennyi pályájának meg-
gyatott, hogy az udvari vonat megérkezte
előtt egy órával a pályatestet körülmenyesen
megvizsgálják. A sorompók és őrházak előtti
térsek felleocsoldandók és minden sorompó
mellett ő álljon. Az udvari konyha, kocsik
és lovak már megérkeztek Aradra.

— A belga királyné, mint Ostendéből
jelentik, szintén megszólitással tüntette ki
Tisza Kálmán miniszterelnököt. A királyass-
zony, ki élénken érdeklődik hazánk ügyei
iránt, magyarul társalgott a miniszterel-
nökkel.

— Jelenet a bíróság előtt. A her-
nalsi járásbírósnál tegnap egy sommás
tárgyalás alkalmával izgalmas jelenet ját-
szódott le, mely nemcsak a hivatalnokokat,
hanem a jelenlét közönséget is fölzagatta.
A harmadik számú hivataloszóban dr. Brückl
előadó előtt egy bizonyos Mozer Alajos tanu
kihallgatása volt soron. Mozer a kihallgatás
alatt oly rakonzóztalan magaviseletet tanu-
sított, hogy a bíró többszörös megintés után
a teremből kiutasította. Mozer Alajos nem
is hederített a kiutasításra, úgy hogy a bíró
kénytelen volt parancsának foganatosítására
egy törvényszékkel beszólítani. Szolga nem
lévén jelen, Klossy hivatalnok teljesítette
a bíró parancsát. Erre valóságos dulakodás
támadt a hivatalnok és Mozer között, úgy
hogy a bíró kénytelen volt segítségre sietni a
legyűrt hivatalnoknak, de őt is ez a sors
érte. Wüsz József könyvvívó kísértette meg
a düühöngő megfélemezését, de ez is osztozott
a két hivatalnok sorsában. Végre hosszas
dulakodás után sikerült Mozer-t a fenytő
bíró elé vinni. honnan börtönbe került.

— A postalópások. A bécsi és buda-
pesti rendőrségek egy adattal szegényebbek
a postalópásokra nézve. Földi Károly posta-
szolgát a bécsi törvényszék tegnapelőtt sza-
badon boosította. Földi összesen tizenhárom
napig volt fogságban. Fogsága alatt több-
ször vallatták. Leiratták vele Budapest ne-
vét pár százszor, hogy írása után összeha-
sonlításokat tegyenek a postaszekrényen ta-
lált fölírassal. Földi tagadta azt, hogy a
postalópásokban része volna. A postaszolga
tegnap Budapestre érkezett és az igazgató-
ság által alkalmazásába visszahelyeztetett.

— Egy gyermek, két anya. Folyó hó
21-én Párisban az utcán járó-kelők ritka
jelenet tanui voltak. Egy nő egy másik nőt
megtámadott, vissza követelvé tőle gyerme-
két; mindkettejüket a rendőrségre kísérték.
A megtámadott nő, Friand asszony, azt mon-
dotta, hogy férje Tuniszban hivatalnok s mi-
dön elutazott, megengedte neki, hogy gyer-
meket fogadjon örökbe. Friandné elment a
szülészházba és ott egy nővel találkozott,
ki éppen szülés végett keresett ott men-
helyet. Friandné azt az ajánlatot tette
hogy befogadja és magánál tartja, ha belé-
egyeznek, hogy gyermekét örökbe fogadja. Ez
meg is történt. De egy hóval a szülés után a
gyermek anyja pénzzsarolással bosszantotta
jövendőjét és ezt addig tette, míg Friandné
levette róla kezét. A rendőrbiztos mind a két
nőt elfogatta törvénytelen eljárás miatt.

Az Ér-sejéni bál.

Irta: F. G.
Biharmegyében az Ér-sejéni úri höl-
gyek jótékony célú bált rendeztek, a köz-
ségi iskola termeiben. — rendező bizottság:
Fráter Anna, Fráter Paula, Fráter Evelin,
Fráter Erzsike, Fráter Mariska, Eröss Bella,
Eröss Ilona, Engelton Anna.
Ez már igazán dicső egy rendező
bizottság! de már ide elmegyek, ha addig
élek is!
Lehet képzelné, mily felvont kedélyvel
vártak, hogy elmuljanak a napok; midőn
minden óra, minden perc újabb reményekkel
kezesgetett. A hír szerte hordta már a meg-
jelenők neveit, s mégis tudott mindenki uja-
kat mondani, úgy hogy az én kíváncsiságom
és mulatság utáni vágyam, a legelső fökra
lett feleségázza; midőn végre, valahára f hó
6-dikán elérkezett a várva várt nap.
Nyolcz óraker vette kezdetét a bál s
én már fél órával előbb ott voltam.

A zöld ágakkal, nyíló rózsákkal, déli
növényekkel művésziileg feldíszített terem,
megannyi lámpionokkal kivilágítva s a belő-
lével bizottsági tagok bájos tekintete, oly
elragadóan szép látványt nyújtott, hogy a

ki ide belépett, bizonyára a legnagyobb gyö-
nyörűséggel telt el.

Nyolcz óra után kezdett gyűlni a hölgy-
közönség; egyik kocsia a másikat érte s
szébbnél-szebb hölgyek szállottak ki azok-
ból, 9 órára az egész terem megtelt a leg-
válogatottabb közönséggel. A barna fiuk rá-
rántották és megkezdődött a csárdás, s folyt
kitörő kedvvel. Azután a keringők hosszú
sora következett s így tovább, minden ajk-
ról derült mosoly, s minden arczról a vidám
jó kedv sugárzott.

Az ifjú tűz csak éjjel után 2 óraker
engedte megtartatni a szüneti órát; a mikor
is hosszú asztaloknál helyet foglalva, vidám
zene mellett, hordozták és kínálgatták az
egyformán igen csinosan öltözött kedves ren-
dezők, a kitiűző párolgó ételeket, a melyek
mélto tanubizonyosságul szolgáltak a semjéni
hölgyek gazdaszonyi ügyességeikről. —
Szünet után megújult erővel a kettős kedv-
vel jártuk, a nőnek és férfiaknak egyaránt
legkedvesebb tánczot a Soupee csárdást. Ez
ismét keringők és négyesek váltogatták. A
jó kedv nem akart csillapodni még akkor
sem, midőn már a hold méla fénye régen,
régen elhomályosult s a nap érz színű tá-
nyérja ragyogott fen az égen. A társaság
jeggel 8 óra után kezdett oszlani, mindenütt
zenezóval kísérve.

A megjelent hölgyek között, a kö-
vetkezőket sikerült följegyezni.
Fráter Béláné szül. gr. Rédei
Julia ő méltósága foglalta el a legfelső he-
lyet, mint a ki a báleszmének megpendítője
volt s a kivitelben is mint legfőbb tényező
szerepelt; s zemeiből kiolvasható őszinte szí-
veségével s belibicelő jó kedélyével nyerte
meg a jelenlevők tiszteletét és hódoló szer-
etetét.

S z u n y o g h Zsigmondné és Szirm
Vilmosné urhölgyek mint a kik a háziaszso-
nyai szerepre vállalkoztak, előékeny finom
modorukkal a társaság központját képezték,
továbbá: Fráter Gyuláné, Péchy Kálmáné,
Fráter Zoltáné, Bori Béláné, Dezsöffy Kál-
máné, Apagyi Antalné, Ince Kálmáné,
Dobsa Sándorné, Hosszayné, Szilágyi Ferencz-
né, Apagyi Barnáné, Ercesey Lajosné, Lovász
Gáborné, Zakariás Jánosné, Fogelton Ru-
dolfné, Habroczy Antalné. Leányok: a
bájos Fráter Viola, Fráter Irén és
Blanka k. a. kellemes megjelenésükkel, el-
ragadó szépségükkel, a hölgykoszorú legszebb
virágai közé tartoztak. Fráter Paula és
Fráter Erzsike ügyes rendezőséggel tün-
tek ki. Fráter Erzsike és Anna kitiűző
kedvelőkkel nevelték a vidámságot. Eröss
Bella és Ilona és Fráter Evelin
rendezői ügyességgel és elegáns tolettjeik-
kel, rendkívül sok dícséretre adtak alkalmat.

Szilágyi Margit, Szilágyi Gizella és Irén,
Péczeli Erzsike, Fráter Katalin és Fráter
Gizella, Buday Berta és Jolán, Eröss Juliska
és Anna, Bernáth Boriska, Apagyi Anna és
Fogelton Anna képezték a bájos hölgy ko-
szorút és én nyugodtan térek pihenni, azon
reményben, hogy emlékező tehetségem nem
felelt ki abból senkit sem.

S ha bár anyagi haszon nem koronázta
is úgy mint, a hogy várt lehetett, a sem-
jéni hölgyek önfeláldozó működését, ne ha-
son-e az azért oszgesztőleg az ő buzgalmokra,
sőt inkább növelje bennök az akarat erőt, a
szép és nemes cél érdekébe

Legújabb.

(„Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.)

Bécs, aug. 26. A központi marha-
piaczt vásár rendtartásához, és pedig
a szarvasmarha, sertés- és juhvásárra
nézve elrendelt átmeneti intézkedések,
hatályon kívül helyezettek

VASUT.

Debreczenbe érkezik:	
Budapestről	érk. éjjel 3 ó. 45 p.
"	d. u. 3 ó. 19 p.
Szatmárról	" d. e. 11 ó. 47 p.
"	" este 8 ó. 30 p.
Kassáról	" d. e. 11 ó. 15 p.
"	" este 6 ó. 50 p.
Nyiregyházaról	" éjjel 11 ó. 39 p.
Debreczenből indul:	
N. Várad—B.-pest felé	d. e. 12 ó. 07 p.
"	este 8 ó. 50 p.
Szatmár felé	d. e. 4 ó. 32 p.
"	d. u. 3 ó. 49 p.
Kassa felé	d. e. 9 ó. 45 p.
"	d. u. 3 ó. 35 p.

Feladó szerkesztő és kiadó lap tulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-tér.

2. A ki több évig, bámulatos eredményel
használt egy gyógyszer. Brandt Richard ur-
hoz Zürichben. Közel 60 éves ember létemre,
mintegy 4 év óta használom az ön svájci
labdacseit s mondhatom csodálatos eredmény-

nyel. Székrekedés, puffadás s ennek folytán
nehéz légzés, s vértorlódás, a mely bajokkal
már hosszú éveken át küzdöttem s melyek-
ből minden orvosi szer alkalmazása daczára
sem szabadulhattam meg, az ön svájci lab-
dacseit által gyökeresen elenyésztek. A lab-
dacseik bevétele soha se okozott legkisebb
nehézséget sem; hatásuk mindig biztos s
utána mintegy újja születve érzi magát az
ember. Most oly egészséges vagyok, mint a
hal a vízben, mint a madár a levegőben — s
nem győzöm dicsőíteni érte az ön tudományát,
mely valódi áldás az emberiségre nézve. Mély
tisztelettel, Semler Adolf, Stadlerhofban, Me-
ran mellett (Tirol), 1884. jan. 8. — Brandt
R. gyógyszerész svájci labdacseit egy doboz-
zal 70 krét a magyarországi gyógyszerár-
rakban kaphatók.

Árlejtés.

A debreczeni ev. ref. főiskola tápin-
tézete részére minden másodnap szállí-
tandó, körülbelül 250 drb, egyenként 140
deka súlyu, kétszeres lisztből
sütött, jó minőségű kenyérre
vonatkozó ajánlataik beadására a hely-
béli sütőmesterek felhivatnak.

Az írásbafoglalt ajánlatok jövő hó 14-ig
beadandók az

akadémiai igazgatósághoz.

Árverési hirdetés.

Minden a zálog költsön üzletben
lejár — főkép az 1884. évi június
hó végeig — tárgyak, folyó évi sept.
hó 1-én esetleg ugyan azon hó 3-án —
mindkét esetben délután 2 óraker kez-
dődő árverés útján — iparhatósági ki-
küldött jelenletében — eladatnak.

Debreczen 1884. augusztus 13.
Katz Jakab.

Arverési hirdetményi

3599 tk.
1884

Arverési hirdetményi

kivonat.

A depr. kir. tvszék mint tkönyvi hatóság
közölni teszi, hogy Varga István vég-
rehajtatónak László István végrehajtatás
szenvető elleni 169 forint — kr. tökéko-
vetelés és járuléka iránti végrehajtatási
ügyében a debreczeni királyi tvszék teri-
letén lévő és Debreczen városában fekvő
az 1392. sz. tjkönyvben 3136. sorszámu
házas udvarra 720 frt, — a 303. sz. tjkönyv-
ben 2677. sorszámu házas udvarra az árve-
rést 694 frt 50 krajczárban ezennel megáll-
apított kikiáltási árban elrendelte, és
hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az
1884. évi aug. hó 30-ik napján délután
3 óraker a kir. tvszék árverési termében
megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is eladatu
fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az
ingatlanok becsárának 10%-át kész-
pénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz.
42. §-ában jelzett árfolyammal számi-
tott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333.
sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet
8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpá-
pirban a kiküldött kezébe letenni, avagy
az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében
a bánatpénznek a bíróságnál előleges
elhelyezéséről kiállított szabályszerű elis-
mervényt átszolgáltatni.

Kelt Debreczenben 1884. évi június
hó 23-ik napján.

A debreczeni kir. tvrszék mint te-
lekkönyvi hatóságnál.

Szögyény Szabó
elnök aljegyző.

Nyilvános saakiskola és nevelő intézet,
Bécs, I. Fleischmarkt 16 sz.
A 20. iskolai idény kezdete szeptem-
ber 15. Értesítés és felvilágosítás az in-
tézeten.
PORGES KÁROLY,
igazgató.

Saját gyártmányu
valódi tiszta
boreczetet
jutányos árban
ajánl
Csanak József
kereskedése.

TERNOT!!!
nem matematikai szédülés, hanem tiszta valóságos tény! Mióta csak a lotto létezik
egy lotto-matematikussal sem volt képes ezt felmutatni.
Számátalan terno, ambosolo és ambo nyerenyek vannak, de nem mathema-
tikai kiszámítás útján, de egy új felfedezett lotto-játésm rendszer alapján.

Éljen Csekefalvy Iona asszonyság

Kassán, főutca 86. sz. a.

Ó az, ki felfedezte a lotto titkát, — megszégyenít minden más lottorendszert,
melyek közül soha nem vezetnek.
A ki szerencsés akar lenni, csak általa érheti azt el.
Megkereső levelekbe levelezésre 3 drb 5 kros postabélyeg melléklendő.
A legutóbbi bécsi, gráci és brünni húzások nyertünk és pedig:

TERNOT!!!

Továbbá ambo-solo és ambót:

Morvaországban: Wessely S. cukorgyári felügyelő Göding, Gottvald Anna Andersdorf.
Lotsch János Leipniken a cukorgyárban. Sigmund Károly, Wagstadt, korcsmáros. Trieb
Florian, szabó, Reschen, u. posta Bergstadt. Gortina J., Bochnitz. Könyvi Imre Brünn
Bürgergasse Nr. 6. Orlich Florian Wagstadt. Kaibl J. és Brunst István mindkettő fő-
mólnár, Koloman (Gácsország). Fiebich Herman Engelsberg, Salézia. Rosner Manó
Nagy-Szeben. Skalko Ferenc Budapest, főutca 34. sz. Brunzik Gusztáv Vác. Tar-
nóc Antal Makó. Ficher György Krapina-Teplitz. Kosztolányi Hedvig Pozsony, felber-
utca 11. 34. sz. Bauer E., es. k. tűzszakaszvezető a promontori löporrakárban
Budapest. Leopoldi Xaver Turn-Severinből. Tásky Károly Temesvárról. Grünfeld Abra-
hám N.-váradról. Hollo Péter Szegedről. Fekete Ambrus Bécs, Kannitzutca. Vierek
Miklós Podguresh (Krakóból).

A tények bizonyítanak!!!

Maria-celli

gyomor-cseppek;

jeles hatásu gyógyszer a gyomor min-
den bántalmái ellen.

es felfülmulhatatlan az
étvágy-hány, gyomor-
gyengeség, roz szagu
lehellet, szelek, savanyu
felbőfűgés, kólíka, gyo-
morhurut, gyomorgés
hugyképződés, tulsá-
gos nyálkaképződés, sár-
gaság, andor és hányás
főfájás (ha aza gyomor-
ból ered), gyomorgöze,
székzsorulat, a gyomor-
nak tulterheltsége étel
és ital által, gilisztá,
lép- és májbetegség,
aranyeres bántalmak el-
len.

Egy üvegcse ára használati utasítá-
sal együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothschnek V.
Emil Göllt Nándor, Tamassy gyógyszer-
uraknál. Kun-Szt-Márton Batha Zoltán gyó-
gy-szertárban, valamint az osztr.-magyar biróda-
lom minden nagyobb gyógyszerárban és ke-
reskedésben.
Központi szétküldési raktár nagyban és ki-
csinyben.

Brady Károly,

„az örangyalhoz” címzett gyógyszerárban
Kremsierben, Morvaországban.

A bécsi 1883. évi gyógyszerészeti kiállitáson ezüst ermet nyert.

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdusabb

SAVANYUVIZÉ

kítőző szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmái
alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a
szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Fris töltésben

mindenkor kapható

ÉDESKUTYL

magyar kir. udvari ásványviz-szállítónál

BUDAPESTEN.

Ugyszintén minden gyógyszerárban, fúszkereskedésben és vendéglőben.

1.000.000

Kempelen Imre fehérmegyei nagybirtokos tulajdonát képező mohai „ÁGNES” savanyuviz-
forrás telepén 1883. november 15-én töltött az

egy millióodik palacska Ágnes-viz

mely annyiban képez nevezetesebb eseményt, amennyiben ezen eset Európában az első, mely alig három évi
fennállása óta képes volt savanyuvizének ennyire élénk keresletet és közkeveltséget teremteni.

Raktár Debreczenben: Csanak József, Geréby Fülöp, Rickl József, Varga Lajos, André és Szabó uraknál.

3558.
884.

Arverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré
teszi, hogy Bösörményi Rózának özv. Szathmári Gergelyné és társai
elleni 1000 frt tőke s járulékaik iránti végrehajtási ügyében a debreczeni
kir. törvényszék területén levő, Debreczen városában fekvő s a 2601.
számu tkvben A + alatt írt számlára 303 frt. továbbá a debreczeni
régí tkönyv 2206 sz. lapján beírt 7 boglyás kaszállóra 1670 frtban
ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy
a fentebb megjelölt ingatlanok az 1884. évi szeptember hó 22-ik
napján délután 3 órakor a kir. törvényszék árverési termében meg-
tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is
eladatnak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át
készpénzben vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyam-
mal számított és az 1881. nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymi-
nisteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikül-
dött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében
a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-
szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Debreczenben a kir. tvszék mint telekkönyvi hatóságnak
1884. évi július hó 7-ikén. tartott üléséből.

Szücs István
h. elnök.

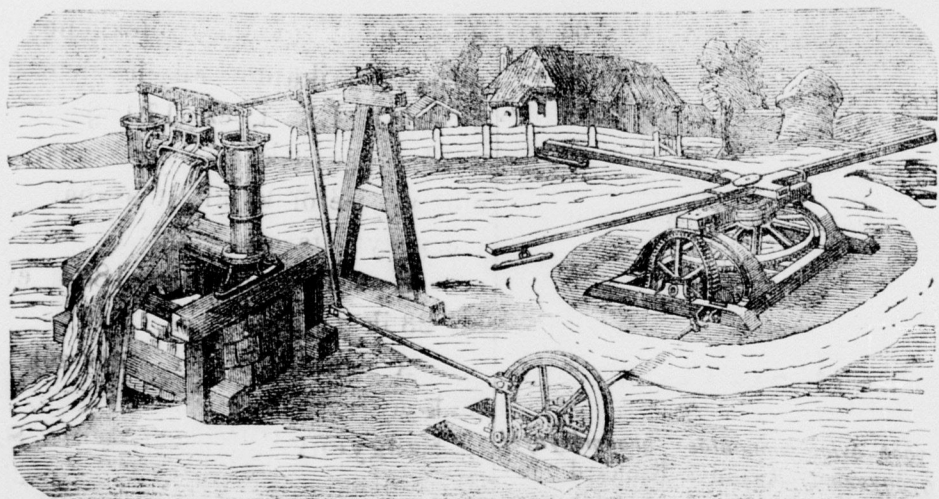
Barcsay
a l j e g y z ő.

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerkek gyára, harang és ércöntödeje.

BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet,

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték beüzemelését városok, földbirtokosok és magánzók részéről, modern
technical alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ- és MAGÁN-FÜRDŐK

felszerelésére

szagmentes ürszekek

felállítására és minden vízművi munkálat gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kivanatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.